

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat,
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno K 60—
polletno K 30—
četrtletno K 15—
posamezna številka K 2-50

Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
in Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:
Pri 1 × objavi $\frac{1}{4}$ str. 1200 K
" " " $\frac{1}{2}$ " 600 K
" " " $\frac{1}{4}$ " 300 K
" " " $\frac{1}{8}$ " 150 K
" " " $\frac{1}{10}$ " 75 K
Pri 12 kratni objavi 5%, pri
24 kratni objavi 10% popusta

V. letnik.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1922.

Štev. 18.

K zakonu o zavarovanju delavcev.

Deželna zveza obrtnih zadrug je poslala na ministristvo za socialno politiko sledečo spomenico:

Z zakonom o zavarovanju delavcev, ki se je v celi naši državi pričel izvajati dne 1. julija 1922., so nastale za obrtnike težke obremenitve. Ta bremena so tako silna, da jih nikakor ne paralizira pridobitev paritetnega zastopstva delodajalcev v samoupravnih organih zavarovalnih zavodov in da je počelo obrtništvo v Sloveniji resno razmišljati, kako jih zmanjšati in nepotrebno odpraviti.

Ponovno se je v zgodovini narodnega gospodarstva izkazalo, da splošnega blagostanja naroda ni, če se njegov srednji pridobitni stan obrtnikov in trgovcev ne razvija. Odveč bi bilo govoriti o vsakovrstnih težkočah in omejitvah obrti, ki se dandanes pod pritiskom davčnega vijaka, carinskega poslovanja, splošno rastoče draginje in drugih za narodno gospodarstvo neugodnih okolnosti ne samo ne razvija, temveč celo propada. In temu zdravemu razvoju vseh vrst obrti škodljivim okolnostim se pridružujejo v izdatni meri kvarne posledice zakona o zavarovanju delavcev.

Obrtništvo ne more pozabiti preziranja, ki ga je bilo deležno ob snovanju istega, za gospodarski obstoj pridobitnih stanov tako važnega zakona. Že iz tega razloga je bil zakon o zavarovanju delavcev sprejet od obrtnikov z vsem nezaupanjem. Komaj pa je sedaj zakon nekaj tednov vpeljan, spoznavamo obrtniki vse države splošno škodljive posledice, ki jih je v interesu splošnega prida odpraviti in omiliti.

Naloga vlade je, da s svojimi odredbami in predlogi enakomerno skrbi za življenje in procvit vseh stanov in ne dopusti, da na račun enega obogateva drug stan. V določbah zakona o zavarovanju delavcev in v ustvarjenju teh določb spoznavamo, da prejemajo delavci na račun delodajalcev neopravičljivo visoke in široke dajatve.

Dolžnost vlade je, da zakon, ki v primeri s prejšnjimi zakoni Avstrije tudi za naše delavstvo ne pomeni nobenega napredka, podvrže temeljni reviziji.

Novela k zakonu, ki naj jo vlada izdela, naj se predloži v proučevanje delodajalskim organizacijam, t. j. trgovskim in obrtniškim zbornicam, obrtnim zvezam in združenjem itd., da bodo mogli delodajalci potom svojih zakonitih in prostih udruženj izraziti svoje mišljenje k izpremembam zakona.

V naslednjem podaja slovensko obrtništvo smernice, po katerih naj se revizija zakona o zavarovanju delavcev izvrši. Vendar si pridržujemo, da bomo podprli s praktičnimi izkušnjami, ki si jih bomo pridobili tekom poslovanja po novem zakonu, podali še naknadno, a o pravem času dodatne smernice, po katerih naj se zakon novelira.

1.) Paragraf 35., vrsta 5. Z. Z. D.* določa, da se prispevki za zavarovanje delavcev zoper boleznij plačujejo po polovici od delodajalcev in po polovici od delojemalcev. Ta določba pomeni za obrtnike veliko poslabšanje, ker so po avstrijskem zakonu plačevali delodajalci le tretjino prispevkov in je bila v zakonu nova določba ovržena brez vsake stvarne potrebe. Zahtevamo torej plačila po načinu starega zakona.

Isto velja za prispevke zavarovanja zoper nezgode, ki jih po sedanjem zakonu plačujejo delodajalci sami, brez pravice odtegnitve od plače delojemalcev.

2.) Kazenske določbe Z. Z. D. so naravnost krute. Zato naj se celo poglavje XXI. tega zakona izpremeni.

3.) Nerazumljivo nam je, da so po novem zakonu podvržene vse obrti nezgodnemu zavarovanju. Tudi ta določba je po novem zakonu brez vsake potrebe. Nezgodnemu zavarovanju naj bodo podvržena le tvorniška in ona podjetja, ki obratujejo s stroji, torej podjetja, kjer je nevarnost za obratne nezgode delavcev res podana. Novela naj torej iz obveznega zavarovanja zoper nezgode izvzame obrti brez strojev in brez tvorniškega značaja.

4.) Starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost in smrt naj se po dosedanjih določbah ne izvede, ker prinaša obrtnikom nove, zelo velike obremenitve. Naj se napravi nov osnutek, po katerem obremenitve za delodajalce ne bodo tako visoke.

5.) Po Z. Z. D. uveljavljena organizacija zavarovanja se nam ne zdi umestna. Centralizacija zavarovanja v enem samem središču ni praktična. Okrožnim uradom za zavarovanje delavcev naj se dá popolna avtonomija, c. rednji urad v Zagrebu naj se razreši in likvidira, ker ga ne pripoznamo!

Nihče ne bo zanikal dejstva, da so gospodarske razmere v različnih krajih naše države zelo različne. Onih v Macedoniji ni primerjati s prilikami v Mariboru. In ekonomski položaj Zagreba je popolnoma drug kot oni Črne gore. Vendar je zakon o zavarovanju delavcev, ki tako globoko poseza v narodno gospodarstvo, po-

* Z. Z. D. je zakon o zavarovanju delavcev.

polnoma enak za vse te gospodarsko tako različne dežele. Če se privilegajo gotove zakonite določbe krajem, kjer narod v manjši meri spoštuje postave in kjer se socialno zavarovanje delavcev šele uvaja, iste določbe niso primerne za pokrajine, kjer je to razmerje bistveno drugačno.

Okrožni uradi bi morali imeti v svoji lastni kompetenci priliko in moč, da si sami (in ne osrednji urad) na podlagi krajevnih potreb in v okvirju zakona določijo za svoje okoliše višino prispevkov in tem odgovarjajočim dajatvam tako v bolniškem kakor nezgodnem zavarovanju. Osrednji urad v Zagrebu je sicer upravljan na osnovi v zakon sprejetega teoretičnega načela avtonomije, vendar je ta avtonomija v praksi zelo dvomljiva.

Razpravlja se v ravnateljstvu osrednjega urada v Zagrebu na primer o kaki zadevi, tičeči se slovenskih krajev. Ker imamo slovenski delodajalci v tej korporaciji med 36 člani le dva glasova, ni izključeno, da nas večina prevladuje. Tako bodo torej o stvari, ki se tiče samo nas, slovenskih obrtnikov, odločevali drugi, ki na rešitvi zadeve niso interesirani. Nimamo torej nobene garancije, da je naše sodelovanje v centraliziranem ravnateljstvu osrednjega urada v Zagrebu na naše interese res uspešno.

Ker je po vidovdanski ustavi vsa država politično upravno deljena na oblasti, naj bi se okoliši okrožnih uradov krili z okoliši oblasti že iz upravno-tehniških ozirov. Vsled tega naj se ustanovita v Sloveniji, analogno politični upravni razdelitvi zemlje, dva okrožna urada s sedežem v Ljubljani in Mariboru.

6.) Negospodarsko se nam zdi, da se je v času popolne nesigurnosti vrednosti denarja v Z. Z. D. vpeljal sistem kapitalnega kritja pri predpisovanju premij nezgodnega zavarovanja. Vlada naj z novelo zamenja sistem kapitalnega kritja s sistemom predpisovanja nezgodnih premij potom naklad, ki naj se zaračunajo na podlagi letnih potrebščin.

Obrtniški kongresi.

Pod tem naslovom prinaša zagrebški «Obrtniški vjesnik» v št. 37. članek, ki vsebuje sledeče misli: Po oživetvorenju Jugoslavije so začeli povsod prirejati kongrese, med njimi seveda tudi obrtniške. Osobito se pojavljajo ti kongresi v zadnjem času vedno bolj pogosto.

Razumljivo je in tudi potrebno, da prednašajo posamezni sloji svoje zahteve pred javnost v točni in opredeljeni formi, da bi najvišja društvena organizacija, to je država, vodila o teh zahtevah računé ter jih tudi oživetvorila, v kolikor ne stojijo te zahteve v nasprotju z državnimi interesi.

Tukaj ni mesta, da bi se spuščali v to, kako velike važnosti so kongresi, osobito kadar se na njih obravnavajo velika in važna narodna in politična vprašanja. Osmelili bi se tukaj samo opozoriti, kako bi tudi ta naša, do danes stvarno še neurejena država, vsekakor drugače in brezdvomno bolje izgledala, ako bi se bilo vršilo nekoliko kongresov, na katerih bi se bili položili pravi temelji in smeri za našo narodno politiko.

Odveč bi bilo, da bi naštevati iz zgodovine vse one znamenite kongrese, ki so vodili k urejanju razmer posameznih velikih narodov in so tudi tako mogočno vplivali na toliko drugih malih narodov.

Nočemo tudi navajati vseh onih kongresov učenjakov, ki so imeli namen, da upoznajo svet z novimi nauki, ki so bili plod dolgoletnih mučnih študij.

Vse to smo omenili samo zato, da v kratkih črtah pokažemo, kako važni so kongresi in kako velikega pomena morejo postati za posamezne države in za ves svet, toda pri mislih na vse to, kaj naj rečemo k sedanjim obrtniškim kongresom!? Ako so namreč kongresi tako velike važnosti, kak zmisel morejo tedaj imeti obrtniški kongresi? Ali so potrebni, in ako so potrebni, kakšno korist imajo posebno za obrtnika in razvoj obrti v splošnem?

Na to vprašanje odgovarjamo takoj, da smejo tudi obrtniki imeti svoje kongrese, ki so tudi za njih koristni! Naj se pri tem spomnimo samo na Nemčijo, kjer je bila obrt v srednjem veku na višku svoje moči, in ko je pozneje začela propadati, jo je rešil od popolne propasti samo silni obrtniški pokret, ki je črpal svoje moči ravno na kongresih, na katerih so se delali stvarni sklepi za zaščito in nadaljnji napredek nemškega obrtništva. V velikih skrbah za svoj obstanek se niso na kongresih združeni obrtniki ustrašili pred nobenimi, še tako nevarnimi sredstvi in samo večja sila (vojna) je mogla ovirati njih polet. Znano nam je, kako težke boje so vodili nemški obrtniki proti ukinitvi cehov, ki so se morali na novo ustanoviti in bodisi tudi z ožjim delokrogom. Kakor je v Nemčiji zbog raznih okolnosti obrt padala in se zopet dvigala, so sorazmerno temu prilagodili obrtniki tudi svojo borbo. Posebno znamenit je postal obrtniški kongres, ki se je vršil 15. julija 1848., znamenit zaradi stvarnih sklepov, ki so vsebovali sledeče zahteve: število mojstrov obrtnikov se ima omejiti; obrtniki morajo biti včlanjeni v cehih; mojster more postati samo oni, ki se je izučil obrti in položil mojstrsko preizkušnjo; obrtnik sme izvrševati samo eno obrt; obrtniške izdelke sme prodajati samo mojster, ki pripada cehu itd. Tudi pozneje so se v Nemčiji shajali obrtniki na kongresih in je redno po vsakem takem kongresu vlada popuščala in ustregla zahtevam obrtnikov. Toda ti kongresi se niso niti tam, niti kje drugje, vrstili s preveliko naglostjo drug za drugim in se niso množili kakor gobe po dežju. Kakor mora namreč vsak pokret in vsak drugi način borbe imeti svojo stvarno podlago in se mora vršiti po gotovih pravilih, velja to tudi posebno za kongrese. Pisanih pravil ali predpisov za to seveda ni, toda ako hoče katerikoli sloj doseči v svoji borbi pozitivne rezultate, tedaj mu že sama pamet pravi, da se mora voditi ta borba po gotovem redu. Zato mora biti pokret, s katerim se hoče izvojevati za gotovo edinico ljudi kake pravice, zasnovan po določenem načrtu, mora biti dobro organiziran, in se mora končno voditi vztrajno in neizprosljivo do skrajnih konsekvenc, ki kulminirajo uprav v kongresih ali drugih skrajnih sredstvih, katere dopuščajo zakoni. Ako dobro organiziran in smotreno voden pokret slednjič dozori in pride do kongresa, tedaj morajo biti že vse važnejše naloge izvršene in kongresu ni treba drugega, nego da izreče svoje potrdilo, svojo sankcijo. Kongres je tedaj prav za prav parlament ali sabor, ki poslušá poročila, o kojih se je že davno sklepalo na sestankih in skupščinah in se sedaj ti sklepi le še, sestavljeni v gotovi obliki, predlagajo kongresu, da jih ta odobri in sprejme. Zato ne more biti pri takih stanovskih kongresih niti glasovanja niti nadglasovanja, tukaj se ne sme zavrniti gotova vprašanja, niti sprejeti kak iznenaden predlog. Kajti, ako je že prišlo do kongresa, se smatra, da se je o vseh točkah dnevnega reda dosegel že prej popoln sporazum. Ako ni sporazuma, se kongres ne sme niti vršiti. Ako se pa ne glede na to vendar vrši kongres, tedaj ni to kongres, ampak nič drugega, nego običajno zborovanje, ki se večkrat izpremeni v brezplodno filo-

zofiranje, v kričanje, a konča slednjič brez vsakega rezultata. Zbog tega je popolnoma prav, da se na te tako zvane kongrese nihče ne ozira; če se vršijo takšni kongresi prepogostokrat, izgubijo vsako važnost, vsako vrednost bodisi pred javnostjo, kakor tudi pri merodajnih krogih.

V zadnjem času so začeli tudi obrtniki sklicovati kongrese. To so napravili tudi že posebej obrtniki gotovih obrtnih panog. Ne samo, da niso ti kongresi v prav nobenem pogledu uspeli, ampak so nekateri izmed njih celo končali z očito blamažo. Toda še več, v to blamažo so spravili sklicatelji kongresa tudi svoje tovariše, ki so v dobri veri mislili, da bodo s svojo prisotnostjo na kongresu pripomogli k dobri rešitvi stavnih vprašanj. Iz tega kongresa izvzamenno zobotehnika, ki je bil v istini pravi tolmač zahtev teh obrtnikov.

Nikakor ne moremo odobravati, da se sklicujejo kongresi ob vsakem času in da se na enem držijo kaka predavanja, na drugem da se razpravljajo lokalna vprašanja, na tretjem so obrtniki samo štafaža za druge gotove cilje, na četrtem, da se vidimo in malo pogovorimo itd.

Ti kongresi so postali prava manija. Toda današnji čas je predrag in preresen, da bi se ga trosilo za take neumnosti, ki sramotijo obrtniški stan in ga izpostavljajo neprijetnostim. Taki kongresi končajo navadno s popolnim neuspehom, a ogorčajo kongresiste, ki se ne bodo nikdar več odzvali vabilu, niti tedaj, ako bi razmere zahtevale, da pridejo na kongres, ki bi bil dostojen sloja, kateremu pripadajo.

Nov zavod za pospeševanje industrije in obrti.

«Uradni list» št. 93 je prinesel zakon o ustanovitvi in organizaciji «Državnoga zavoda za unapredjvanje industrije i zanatstvu». Zavod se je ustanovil v Beogradu in stoji pod vrhovnim nadzorstvom ministrstva za trgovino in industrijo. Kakor pravi že naslov zavoda, se je ta ustanovil v svrhu pospeševanja domače industrije in obrtništva. Naloge tega državnega zavoda bodo: 1.) da poizveduje, kje se nahajajo v državi sirovine, potrebne za industrijsko in obrtno obdelovanje, ki jih preiskuje glede kvalitete in njih praktične uporabe; 2.) da daje potrebne nasvete in potrebna pojasnila za postavljanje modernih delavnic in tvorniških podjetij kakor tudi pojasnila o popolnejših metodah dela; 3.) da se bavi z izdelavo predhodnih študij za ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij; 4.) da organizira obrtno-mojstrske tečaje v vsej državi, da odpošilja v razne kraje naše države strokovne inštruktorje, ki prirejajo predavanja ali tudi cele tečaje iz posameznih strokovnih del in hišne industrije; 5.) da je po potrebi v tehničnih vprašanjih posvetovalen organ ministrstvu za trgovino in industrijo; 6.) da prireja stalne razstave; 7.) da podpira ustanavljanje produktivnih organizacij v obrtu in industriji; 8.) da predlaga ministrstvu za trgovino in industrijo posameznike in skupine za podporo v denarju, modernem orodju in strojih, in sicer za ustanavljanje in izpolnjevanje posameznih obrtov, hišne industrije in industrije vobče, kolikor to dopuščajo sredstva; 9.) da izdaja razne občasne in stalne publikacije za pospeševanje industrije in obrta.

V dosego vseh teh svrh ima zavod na razpolago: prostore za razstave, laboratorije, strokovno knjižnico

s čitalnico, vzorne delavnice in predavalnice za strokovne tečaje.

Tečaji in predavanja so brezplačni, siromašnim obiskovalcem pa se po možnosti dajo tudi potni stroški.

Na čelu zavoda stoji direktor, ki mora biti strokovnjak z višjo tehnično izobrazbo in ki ga postavlja kralj na predlog ministra za trgovino in industrijo. Za pomožnega organa v vseh vprašanjih služi posvetovalni odbor, čigar člane postavlja minister za trgovino in industrijo iz strokovnjakov, industrijcev in obrtnikov, in sicer na predlog njih strokovnih organizacij. Poleg direktorja ima zavod potrebno število strokovnega in administrativnega osebja, ukaznega, neukaznega in honorarnega, ki se postavlja z ukazom ministra za trgovino in industrijo na direktorjev predlog.

V svrhu čim popolnejšega izvrševanja nalog državnega zavoda opravljajo iste posle na podstavi generalnega načrta razen zavoda za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu tudi oblastni zavodi za pospeševanje industrije in obrtništva v glavnih krajih in industrijskih središčih — po potrebi — ki se ustanove in organizirajo sčasoma in ki bodo sčasoma v administrativnem oziru podrejeni državnemu zavodu za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu. Njih organizacija, področje, uradni naslov kakor tudi razmerje proti državnemu zavodu za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu predpiše minister za trgovino in industrijo s posebnim pravilnikom, število osebja, njega čin in plače kakor tudi materielni razhodi pa se uredi s proračunom.

Vse podrobne odredbe o organizaciji in o delu zavoda predpiše minister za trgovino in industrijo s posebnim pravilnikom.

Zakon je stopil v veljavo že 30. avgusta t. l.

Proti davku na vojne dobičke.

Trgovska in obrtniška zbornica je v predsedstveni seji, ki se je vršila dne 12. septembra t. l. pod predsedništvom g. Ivana Kneza, razpravljala o davku na vojne dobičke ter sklenila, da se odpošlje finančnemu ministru sledeča spomenica:

Vse dosedanje, dobro utemeljene spomenice, ki so imele namen, predočiti Vam neizmerno škodo, katero utrpel narodno gospodarstvo v Sloveniji, če se izvede odmera davka na vojne dobičke za leto 1920. v sedaj zakonjeni obliki, so ostale, žal, brez uspeha. Odmera in izterjanje tega davka je v polnem teku. Razburjenje in indignacija se poljšča davčnih zavezancev, ki dobivajo plačilne naloge, glaseče se na vsote, katerih ne morejo utrpeti. To razpoloženje trgovine in industrije v Sloveniji daje podpisani zbornici iznova povod, Vas, gospod minister, še enkrat opozoriti na kvarne posledice vojnega davka za leto 1920.

Pridobitni sloji vidijo trdoto zakona v prvi vrsti v tem, da se terjajo davke za gospodarsko že zaključeno dobo, iz katere so se morebitni višji dohodki ali že investirali ali porabili, ne da bi se ustvarile primerne rezerve, ker so po zakonu, ki navaja leto 1919. kot zadnje vojno leto, upravičeno domnevali, da je perioda vojnega davka koncem leta 1919. zaključena. Svoje poslovanje so torej uredili na to, da povsem zadoste svoji davčni dolžnosti s plačilom dohodnine, pridobnine in drugih tekočih davkov, dočim na plačilo vojnega davka ni nihče računil. Ker torej na breme, ki je naknadno in nepričakovano zadelo pridobitne sloje v poslovni dobi,

za katero velja, ni nihče računal, je dobil vojni davek za leto 1921. vse znake davka na premoženje ali premoženske oddaje, ker ga morajo plačati pridobitni sloji ne iz dohodkov in dobičkov, ampak morajo za plačano vsoto skrčiti svojo obratno glavnico, odnosno se še bolj zadležiti. Jasno je, da imajo produktivni sloji svoje glavnice pri sedanjih visokih blagovnih cenah investirane v podjetjih in ni ga danes skoro dobiti, ki bi razpolagal s potrebnimi sredstvi, da bi mogel znatne vsote, katere dosega vojni davek za leto 1920., plačati brez občutne škode, brez stresljava v svojem podjetju. Danes so v obratu potrebna kolosalna novčana sredstva in je jedva še dobiti podjetje, katero more poslovati brez velikih in silno dragih kreditov. V dušični denarni krizi je odtegotvanje velikih denarnih sredstev za plačilo gospodarsko neopravdanega vojnega dobička za leto 1920. za prizadete obrate naravnost nesprejemljivo.

Podpisana zbornica prosi, da se v interesu pridobitnih slojev, ki doprinašajo državi v obliki davkov itak največje dohodke, ukine pobiranje davka na vojne dobičke za leto 1920., če se nočejo materielno oslabiti ravno ti sloji, od katerih se ta davek v prvi vrsti izterjuje.

Davek na vojne dobičke vzbujajo pri nas, kjer se legalni predpisi izvajajo z vso točnostjo, osobito zategadelj občno nezadovoljnost, ker se vzdržujejo vesti in je tudi v beograjskih novinah bilo govora o tem, da se v Srbiji davek na vojne dobičke sploh ni predpisal. V Sloveniji je ta ekonomsko neutemeljen davek tem težji za pridobitne sloje, ker so morali prav letos vzeti nase trdo breme raznih socialnih dajatev.

Ako bi ukinitvev pobiranja davka na vojne dobičke pod nobenim pogojem ne bila mogoča, pa prosi podpisana zbornica:

1.) Novelira naj se takoj člen 3 b zakona o proračunskih dvanajstinah za meseca marec in april 1922. z dne 28. februarja 1922., «Službene Novine» br. 45.A, v tej smeri, da se primerno regulira tudi davčna skala. Z navedenim členom se je zvišal le tako zvani davčni minimum, in sicer le v izmeri, ki ni v pravem razmerju z devalvacijo valute, ni se pa prav nič oziralo na dejstvo, da je vojni davek progresiven davek. Vsled tega dosega vojni davek za leto 1920. do približnega višjega dohodka po 460.000 K vso razliko med davčnim minimumom po 140.000 K in višjim dohodkom (člen 57, zadnji odstavek), sicer pa 85 odstotkov od višjih prejemkov. Zbornica prosi, da se davčna skala prilagodi značaju progresije na ta način, da bi znašal vojni davek za leto 1920. od višjega dohodka, ki ne preseže 100.000 K, 20 odstotkov, od nadaljnjih 100.000 K 30 odstotkov, od nadaljnjih 200.000 K 40 odstotkov itd. z omejitvijo, da izmera vojnega davka ne sme nikjer presežati 50 odstotkov višjih dohodkov.

2.) Izterjanje vojnega davka za leto 1920. naj se raztegne z ozirom na uvodoma označeni težavni položaj pridobitnih slojev na 12 mesečnih obrokov izza dne 1. oktobra 1922.

3.) Smatra naj se, da bi izterjanje davka na vojne dobičke ogrožalo eksistenčne pogoje davčnega zavezanca po členu 60. zakona že, če davčni zavezanec dokáže, da mora prodati nepremično imovino ali bistveno skrčiti obratovanje, da more plačati predpisani davek.

Prizivi proti davku na vojne dobičke za leto 1920. naj se obravnava kot prizivi proti dohodnini za leto 1921., ker marsikdo ni vložil priziva proti dohodnini za leto 1921., četudi mu je bila previsoko odmerjena, pač v zavesti, da za dohodnino ugotovljeni dohodek ne bo več tvoril podstave za odmero vojnega davka.

Ivan Bizjak:

Mojstrska preizkušnja.

Z neprestanim padcem naše valute in v zvezi z vedno naraščajočo draginjo, ki zadene vse stanove, izgubi obrtništvo nedvomno vedno več naročnikov, vsled česar nastaja vedno večja brezposelnost obrtnega delavstva. Radi brezposelnosti delavstva raste šušmarstvo, od dne do dne, obrtništvo se pa pogreza v obupno stanje. Iz navedenih razlogov bode treba intenzivno pritiskati na zakonodajo, da se uvede obvezna mojstrska preizkušnja. Konstatiram, da je mojstrska preizkušnja najvažnejši problem za povzdigo obrti, katera je za našo državo zelo velike važnosti. Pod nobenim pogojem bi se ne smelo dovoliti onim, ki niso bili zmožni položiti izpita, da uposle pomočniško in učno osebje. Vsekakor bi se pa tudi moralo obenem nuditi priložnost obrtnemu naraščanju, da doseže primerno izobrazbo. Povsod, kjer je le vsaj 30 vajencev in vajenk, morala bi se ustanoviti obrtna nadaljevalna šola, katero naj bi prevzela v oskrbo država. Nastaviti bi se morali strokovni učitelji iz obrtniških vrst. Žal, da je začasno malo zmožnih za ta poklic, toda s časom bi se tudi to izboljšalo. Vsekakor pa je praktično poučevanje največjega pomena. Pri sestavi novega obrtnega reda bi se moralo paziti na to, da ne bi nihče mogel postati mojster pred šestletno pomočniško prakso. Triletna učna doba in šestletna pomočniška praksa je gotovo najkrajši rok za praktično izvežbanost v različnih obrtih. Kako pa je danes? Fant ali dekle se gre učiti na 2—3 leta, komaj ima majhen vpogled v obrt in že postane mojster ali mojsterca, vzame učenca v uk, ki ga še ponavadi manj nauči, kakor sam zna in tako gre naša domača obrt rakovo pot.

Človek se mora naravnost čuditi, da v tej razdrapanosti najde še nekaj talentov, ki so zmožni slediti drugim državam in ravno to bi moralo privedi merodajne faktorje, da bi iste talente pred šušmarstvom zaščitili. V Avstriji se je to spoznalo in vpeljali so mojstrsko preizkušnjo. Tudi mi ne smemo v tem vprašanju popustiti. Mojstrsko preizkušnjo si moramo priboriti kakor mogoče hitro in zaščititi z njo zdrav razvoj naše obrti.

Poklicane stranke, ki obetajo obrtništvu rešitev, naj pokažejo javno svojo barvo, obrtništvo pa bode moglo samo istim slediti, ki pokažejo dejstva, ne samo fraze. Povzdiga naše domače obrti pomeni povzdigo naše države. Je torej dolžnost merodajnih faktorjev, da tozadevno kaj ukrenejo. Obrtništvo pa pritiskaj in stoj na straži!

Odgoja in zaščita obrtnoindustrijskega naraščaja.

(Elaborat iz ministrstva za socialno politiko, ki nam ga je dal na razpolago minister n. r. g. dr. V. Kukovec.)

(Dalje.)

5. Enotna organizacija za nego in skrbstvo vajencev in mladoletnih delavcev.

Osamosvojitve naše narodnogospodarske pozicije je, kakor že večkrat omenjeno, le na podlagi izpolnjevanja in utrjenja obrti in industrije mogoče. Našo obrt in industrijo moramo v tehničnem pogledu dvigniti na kolikor mogoče najvišjo stopnjo, delo v obrti in industriji do popolne racijonalnosti razviti in končno moramo sistematično urediti nadaljnji razvoj obrtnega ali indu-

strijalnega proizvodnje. Popolnoma pogrešno bi bilo, ako bi država podpirala na katerikoli način kako obrtno proizvodnjo samo radi tega, da ohrani to vejo narodnega gospodarstva iz katerihkoli idealnih nagibov še pri življenju. Industrializacija je tudi danes za nas in za našo državo naravni gospodarski razvoj in osnovni pogoj gospodarske osamosvojitve. Zato mora država z vsemi močmi podpirati predvsem to stremljenje.

Na kateri način to dela država, je odločilnega in dalekosežnega pomena. Zakonskim putem ne gre, ker se razvoj ne da stisniti v normativne članke in se ne da regulirati s še tako liberalnimi ali strogimi zakonskimi predpisi. Gre edino vzgojnim putem, s prosvetnim delom.

Mi moramo naše obrtnike, industrijce, delavce strokovno, gospodarsko in socialno dvigniti na visoko, kulturno stopnjo, moramo jih s sistematičnim vzgojnim delom usposobiti, da bodo samostojno delovali in odločevali v korist pravilnega razvoja obrti in industrije. Vsakemu obrtniku moramo torej dati osnovno podlago, da bo sposoben in zmožen urediti svojo obrt po modernih tehničnih vidikih in razvojnozmognih gospodarskih načelih. To dosežemo pa edino, ako pričnemo s tem vzgojnim delom pri vajencih in mladoletnih delavcih. Nega in skrbstvo tega naraščaja je torej odločilnega pomena za gospodarski razvoj države in zato je dolžnost države, da to vprašanje takoj in temeljito reši.

Brezdvomno in gotovo brezgovorno pridemo samo z enotnim in enoobraznim organiziranjem nege in skrbstva vajencev in mladoletnih delavcev v vsej državi do tega cilja. Popolna soglasnost vlada v tem oziru tako v delodajalskih kakor v delojemalskih krogih in radi tega tudi ni potrebno, da z nadaljnjimi argumenti dokazujem točnost te trditve.

A kakšna naj bo ta organizacija, je vprašanje, pri katerem se razlikujejo mnenja in katero je treba razčistiti.

Vprašanje je:

- a) naj bo ta organizacija popolnoma privatna ustanova, ustvarjena edino na privatni inicijativi, s privatnimi sredstvi in brez vse državne kontrole?
- b) naj se organizacija izvede po mešanem sistemu?

Drugo vprašanje pod b) lahko brez obsežnega utemeljevanja izločimo iz razmotrivanja kot neumesno in neizvedljivo. — Državni aparat — posebno še, ker bi bil centralistično urejen, je v opasnosti birokracije, trpi na pomanjkljivosti prilagodne inicijative in strokovne usposobljenosti in bi izločil voljo velike požrtvovalnosti in sodelovanja prizadetih krogov — obrti in industrije. Pri današnjem slabem stanju financ je tudi popolnoma izključeno, da bi država hotela ali mogla dati toliko denarnih sredstev na razpolago, da bi bilo mogoče ustvariti tako popolno in mogočno organizacijo, kakor to zahteva potreba.

Prva oblika je po mojem mnenju istotako nesposobna, da bi privedla zadevo k uspešnemu cilju. To iz sledečih razlogov.

Privatne, prostovoljne organizacije, ki so do sedaj obstojale, niso do danes mogle izvesti te naloge, radi česar na izkušnje, njihovega dosedanjega delovanja ne moremo postavljati posebnega upanja na preokret. Izkušnja jasno dokazujejo, da so privatne organizacije pogrešale velikopoteznost in se le prečesto udajale lokalnemu abderitstvu in strankarskim vplivom. Kakor pozdravljamo njihovo inicijativno delavnost, denarno in idealno požrtvovalnost, vendar moramo obsojati nesistematičnost in neenakost različnih organizacij za

iste razmere. Organizacije strogo prostovoljnega, privatnega značaja trpe nadalje na pomanjkanju materialnih sredstev, ker požrtvovalnost ni splošna in se omejuje le na majhno plast uvidevniht zainteresirancev. Poljubne subvencije od države ali javnih korporacij pa popolnoma nezadostni viri so prenegotova osnova za sistematično in ustaljeno organizatorno delo in so preveč podvržene samovoljnosti različnih političnih in lokalnih režimov.

Strogo privatne organizacije trpe nadalje na pomanjkanju strogega in enoobraznega nadzorstva, radi česar gojenci teh organizacij niso gotovi tako popolnega varstva, kakor bi bili v primeru državne kontrole.

Glavni razlog, ki govori proti izrazito privatnim organizacijam je pa, da one vrše vzgojno in varstveno delo nesistematično, nesplošno in le v obsegu vsakodobne materialne možnosti in razpoložnja društva. Ravno od splošne in sistematične uvedbe, priznane razmeram odgovarjajoče vzgojne metode pa odvisi uspeh ali neuspeh nege in skrbstva vajencev in mladoletnih delavcev v pravcu zaželjenega napredka.

Nadaljnjih razlogov po mojem mnenju ni potrebno navajati, ker predležeči popolnoma zadoštujejo, da se odločimo za ostalo, tretjo obliko, to je mešani sistem. Odeveč bi tudi bilo, da bi utemeljeval vse prednosti tega sistema. Iz gori navedenih nedostatkov obeh nepriljudnih sistemov si more vsakdo ustvariti pravilni zaključek. Samo kratko naj navedem njegove prednosti:

- 1.) ohranjena je inicijativa najširših privatnih krogov;
- 2.) razpolaganje s strokovnjaki v posameznih organizacijah;
- 3.) sistematičnost vzgojnega dela;
- 4.) strogo državno nadzorstvo;
- 5.) redna zagotovitev materialnih sredstev;
- 6.) enotnost in enoobraznost organizatoričnega dela.

Ko sem v principu ugotovil najprikladnejšo obliko organizacije, potrebno je sedaj še konkretno določiti obliko in ustrojstvo te neobhodno potrebne ustanove za našo državo. V sledečem navedem eno možnost, eno obliko, pot, po kateri bi se po mojem mišljenju moglo najhitreje rešiti problem, a si nikakor ne prisvajam ekskatredra trditve, da je samo ta oblika edino popolna in edino mogoča. Po mojem mišljenju je na podlagi zbranega materiala v naši državi ta predlog najugodnejša pot, po kateri pridemo čimprej do pozitivnega cilja.

Predvsem moramo izločiti iz našega računa strogo centralistično upravo, torej eno centralno organizacijo. Po gospodarskih odnosih in socialnih razmerah moramo razdeliti državo v organizatorične skupine, ki bodo imele svoje organizacijske centrale, katere bodo na dodeljenem ozemlju najuspešnejše vršile vzgojno delo in splošno varstvo vajencev in mladoletnih delavcev.

S tega vidika razdelim kraljevino v sledeče skupine.

- 1.) Slovenijo;
- 2.) Hrvatsko in Slavonijo z Dalmacijo;
- 3.) Srem, Vojvodino in severno Srbijo;
- 4.) Bosno in Hercegovino;
- 5.) Južno Srbijo s Črno goro.

Vsaka teh skupin bi imela svojo organizacijo za nego in skrbstvo vajencev in mladoletnih delavcev, kateri bi ministrstvo socialne politike določilo natančen delokrog in odobrilo njihov statut. Danes obstoječa društva naj v celoti likvidirajo, prostovoljno ali prisilje-

no, ter napravijo mesto novim, v celi državi enoobraznim organizacijam za nego in skrbstvo vajencev in mladolletnih delavcev, odnosno v pokrajinah, kjer tudi danes še ne obstoje slične organizacije, bi se ustanovile nove. Te deloma po likvidaciji pretvorjene, deloma novoustanovljene organizacije krstili bi z enim skupnim naslovom „Radiša“ ali „Privrednik“ ali drugače, kar bi se ustanovilo na skupni konfederaciji vseh obstoječih organizacij in zastopnikov vlade. Imeli bi tedaj sledeče organizacije:

1.) Radiša za Slovenijo; — pretvorjeno današnje društvo za varstvo vajencev v Ljubljani — s sedežem v Ljubljani;

2.) Radiša za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo — pretvorjeno društvo Radiša — s sedežem v Zagrebu;

3.) Radiša za Srem, Vojvodino in severno Srbijo — pretvorjeno društvo Privrednik v Zagrebu — s sedežem v Beogradu;

4.) Radiša za Bosno in Hercegovino — pretvorjeno društvo Gajret — s sedežem v Sarajevu;

5.) Radiša za južno Srbijo in Črno goro.

(Konec prih.)

Razno.

Izvozna statistika Jugoslavije v prvem polletju 1922. Statistični oddelek trgovskega ministrstva je končal z izvozno statistiko za mesec junij 1922. Poročilo za prvo polletje izkazuje izvoz v vrednosti 1.631.483.555 dinarjev. V primeri z izvozom v prvem polletju 1921. se je zvišal izvoz v istem času leta 1922. za 471.431.573 dinarjev. Izvoz v mesecu juniju 1922. znaša 258.584.490 dinarjev, in sicer 175.359.452 kg in 200.174 komadov žive živine, vključno perutnino. Glavno so se izvažali sledeči predmeti: les, sir, jajca, živa živina, mesni izdelki, vino, hmelj, fižol, moka, koruza in žito.

Nevarnost zopetne prepovedi izvoza otrob. Poljedelsko ministrstvo je naprosilo ministrstvo trgovine, da opozori vse mline in mlinske zadrage, da ne navijajo cen otrobov s forsiranim izvozom. Ker je letošnja letina za živalsko krmo zelo neugodna, grozi poljedelski minister, da bo v slučaju nadaljnega naraščanja cen za otrobe prisiljen prepovedati v zmislu pooblastila zakona o izvozu in izvoznih carinah nadaljnji izvoz otrob.

Izvoz vina in uvoz piva. Med Jugoslavijo in Češko-slovaško je sklenjena pogodba o uvozu piva iz Češko-slovaške in o izvozu vina iz naše države. Pogodba ima sedem točk in stopi v veljavo takoj po ratifikaciji. Izvoz vina bo uravnan na sledeči način: iz Vojvodine in Dalmacije po 40.000 hl, iz Hrvatske 30.000 hl; iz Slovenije 20.000 hl, iz Srbije 10.000 hl in iz Hercegovine 10.000 hl.

Trgovska pogodba s Poljsko. Dne 18. septembra je odpotovala naša delegacija za sklenitev trgovske pogodbe s Poljsko v Varšavo. Delegacijo vodi bivši minister Velizar Janković.

Tečaj za damsko pri krojevanje. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani namerava prirediti v par tednih tečaj za damsko pri krojevanje v Ljubljani v dopoldanskih ali popoldanskih urah. Interesentinje mojstrice ali pomočnice naj prijavijo svojo udeležbo pisмено ali ustno pri Uradu za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22, najkasneje do 31. oktobra t. l.

Verbič, Blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole. V kr. zalogi šolskih knjig in učil je izšla knjiga: Verbič, Blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole. I. del: Anorgansko blago. Cena 11 Din. Ta knjiga vsebuje na 122 straneh nauk o anorganskem blagu: o kovinah, brusilih

in gladilih, kamnih za lepoticje ter kamnih za kiparstvo in stavbarstvo, lepilih za stavbno kamenje, o glinastih izdelkih, snov pregledno razvrščena, tisk in oprema knjige stališni.

Podkrajšek, Državlanski nauk. V kr. zalogi šolskih knjig in učil je izšla knjiga: Podkrajšek, Državlanski nauk za obrtna učilišča. Obenem priročna knjiga za obrtnike. I. del: Obrtnik v svojem poklicu. Cena vezani knjigi 10 Din. Ta knjiga nudi mlademu obrtniku obilno poučne tvarine, in sicer vajencu in pomočniku kakor tudi tvorničnemu delavcu, največ pa samostojnemu zlasti mlademu obrtniku, ki ga pouči o vseh dolžnostih in pravicah (nastop obrta, obratne naprave, obseg in izvrševanje obrta, konec obrtne pravice prenos obrtov, tekmovanje, razstave, zadrage, kredit, trgovinske in obrtne zbornice itd.). Dodatek I. se peča z važnejšimi posameznimi obrti, dodatek II. pa vsebuje vzorce za različna naznanila Hvalevreden je tudi nemško-slovenski in slovensko-nemški strokovni slovarček, posebno pa povezani beli listi, na katere se lahko zabeležujejo izpremembe v različnih predpisih.

Foerster, Stavbna mehanika. I. del. Nauk o trdnosti. Učna in priročna knjiga za stavbne šole in za stavbne obrtnike. V založbi kr. zaloge šolskih knjig in učil. Cena mehko vezani knjigi 18 Din, poltrdo vezani 20 Din. — Ta knjiga, ki bo ne samo učna knjiga vsem obrtnim šolam in vsemu tehničnemu naraščaju, ampak tudi jako uporabljiv pripomoček vsakemu obrtniku stavbnih strok, vsebuje nauk o silah, o napetosti, o tlakoporni, vlakoporni, strižeporni in giboporni trdnosti, nadalje nauk o momentu sploh in o upogibnem momentu, vztrajnostnem momentu in odpornem momentu posebej in dalje tudi o klonoporni in sestavljeni trdnosti. Jako praktičen pripomoček za stavbeništvo in vse sorodne obrti vsebujejo knjigi pridejane tabele, ki jih je 31, ter slovensko-srbohrvatsko-nemški slovarček tehničnih izrazov za stavbno obrt. Ime pisatelja že garantira izvrstnost te knjige, ki se sama priporoča vsakomur, ki prelista le par strani. Cena 18 Din, ki je za knjigo, obsegajočo 14 pol z nebroy slikami in črtežev, naravnost nizka. Tehničnim visokošolcem in srednješolcem ter obrtnikom stavbinskih strok to knjigo toplo priporočamo.

Plemič — krojač. V mestu Annonay je umrl krojač, čisto neznan človek, ki je vedno živel nekam sam zase. Šele po smrti se je izkazalo, da je skromni krojaček zadnji potomec rodbine markijev de Montlezus. To je bila ena najstarejših plemiških rodbin v Franciji in njeni člani so bili svoj čas visoki dostojanstveniki na francoskem dvoru. Marki de Montlezus je zapustil znatno premoženje. Truplo prepeljejo v Toulouse, kjer ga pokopljejo v rodbinski grobnici.

Zamorski zobozdravniki. Navadno si mislimo, da z vsakim dnem napredujemo in da tega, kar premoremo, pred nami še ni bilo na svetu. Tako na vseh poljih znanosti. No, dostikrat se pripeti, da je kaj tega; do česar smo se prerili po mnogem trudu in naporih, obstojalo kje drugje že davno prej, preden se je nam kaj sanjalo o tem. Zadnje čase poročajo iz notranje Afrike stvari, ki nas morajo vsekakor presenetiti. Zamorski rod Vakamba je glede zdravljenja zob na jako znatni višini. Ne le, da znajo tam z raznimi sredstvi zdraviti obolele zobe, ampak prišli so tudi do tega, da nadomeščajo izpadle zobe v gornji čeljusti z novimi, ki jih jemljejo od neke vrste antilop. Ti vstavljeni zobje se nič ne ločijo od pravih, so trpežni in imajo poleg drugih zlasti to lepo prednost, da ne povzročajo bolečin. — No, kaj hočete še več?!

Strahotna slika iz Rusije. Ameriški pomožni odbor javlja iz Rusije: Ko je na letošnje pozno pomlad skopnel sneg in led, so našli v rekah tisoče trupel. V neki reki pri Carickem je komisija samo na enem mestu našla na kupu več tucatov trupel. Tudi po poljih se od časa do časa najdejo mrtveci, ki so bili prej skriti pod snegom, sedaj pa gnijejo na solncu. Nove bolezni se strahovito pojavljajo in širijo, tako črne kože, garje in griža, poleg dosedanjih tifusa, kolere in skorbuta. Najhujše pa so vesti o vedno rastočem ljudožrstvu. Glad in neverjetna draginja zahtevata vsak dan na tisoče človeških življenj. Pokopališča so premajhna in se tudi že več ne uporabljajo, nepokopana trupla leže po dvoriščih, ob in po cestah ter širom step. Pri mnogih kmetih ob Volgi so se našle zaloge človeškega mesa, v zadnjem času že tudi na Krimu. V krimskem Karasubazaru so našli pri nekem ciganu sedemnajst otroških telesc, shranjenih v sobi, kakor soljeno svinjino. V samarski guberniji več ne najdeš ne mačke ne psa. V Volsku ne puščajo dece na ulico, ker je mnogo otrok kratkomočno brez sledu izginilo. Kdor mora zvečer na ulico, gre le oborožen in ne koraka ob hišah, marveč le sredi ceste!

Kolik ima človek las na glavi. Dočim se pesniki bavijo z opevanjem ženskih las, se angleški učenjaki bavijo s tem, da preštejejo lase. Pri tem so doznali, da se nahaja na kvadratnem centimetru 100 las, kar pomeni, da ima človek vsega skupaj na glavi približno 120.000 las. Plavalasci imajo nekaj več las, okoli 140.000, rjavolasci pa manj, namreč samo okoli 90.000.

Največ beračev — berači iz lenobe. Marsikak berač se izgovarja, da berači zaradi tega, ker nima dela. Ta izgovor je napotil nekega bogatega Parižana, da je napravil sledeč, zanimiv poizkus: Dogovoril se je z različnimi delodajalci, da bodo sprejeli v delo vsakogar, katerega pošlje on s pismom, in sicer proti dnevnemu zaslužku 4 frankov. Tekom osmih mesecev se je oglasilo pri njem 727 beračev, ki so vsi tožili, da nimajo dela. Vsakemu je razložil, da lahko dobi delo, toda več kot polovica beračev (415) je to ponudbo kratkomočno odklonilo. 138 beračev je ponudbo sicer sprejelo, toda pri delodajalcu se sploh niso oglasili. Nekaj jih je vstopilo v delo, toda po poldnevem „trudu“ so zahtevali plačilo ter izginili. Eden je ostal samo en dan, tri dni pa jih je ostalo od vseh 727 samo 18. Iz tega sledi, da ima od 49 beračev, ki pravijo, da nimajo dela, samo eden resno voljo do dela in da berači res le iz pomanjkanja.

Ako hočeš dolgo živeti. Kdor hoče dolgo živeti, pravijo Japonci, se mora ravnati po tehle desetih zapovedih: 1.) Bodi po možnosti čim največ na svežem zraku. 2.) Jej meso samo enkrat na dan. 3.) Kopaj se dnevno v topli vodi. 4.) Obleko imej iz močne tkanine. 5.) V postelji ne bodi več kot sedem in ne manj kot šest ur, in to v temni sobi pri odprtem oknu. 6.) Po en dan v tednu počivaj. 7.) Brani se strasti in razburjenj. 8.) Poroči se. 9.) Delaj umerjeno. 10.) Ne govori preveč.

Razpisi.

Dobava moke. V pisarni intendature IV. armijske oblasti v Zagrebu (Jezuitski trg 4) se vrši dne 9. oktobra t. l. ob 11. dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 5.200.000 kilogramov pšenične moke (tipa 80 %) za garnizije Ljubljana, Maribor, Celje, Zagreb in Osijek. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava nogavic in šalov. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se vrši dne 5. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 12.000 parov bombažastih nogavic, 9000 parov volnenih nogavic in 4000 volnenih šalov.

Dobava kotlarskega materiala iz bakra in medi. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje za dan 10. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne pismeno ofertalno licitacijo glede dobave kotlarskega materiala iz bakra in medi (ležišča za lokomotive, bakrene cevi, bakrena pločevina, bakrena žica, medena žica in medena pločevina). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Fotografski in umetno slikarski atelje Avg. Černe

Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje. Poveča po vsaki sliki. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografira za društva najceneje. Restavrira stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografe znižane cene.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

JADRANSKA BANKA

Beograd.

Dionička glavica: Din 60,000.000.—

Rezerva: Din 30,000.000.—

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice,	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Šplit,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana,	Tržič.
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

— AMERIKANSKI ODIO —

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afiliirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zader.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82,
 New-York City. **Banko Jugoslavo de Chile,**
 Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos,
 Porvenir.

Obrtna banka

v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne sorhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestuje počenši s 1. majem 1922. za $\frac{1}{2}$ % višje, torej s

$4\frac{1}{2}\%$

od dne vloge do dne dviga.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniško in elektrotehniško podjetje

Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. — Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pnevmatike. — Na razpolago je hidravlična stiskalnica za demontiranje železnih in namontiranje gumijastih obročev.

Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz svetovnoznane tov. Walter Martiny v Turinu

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2, tel. 588.

Brzojavi: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. 470. — Maribor, Jurčičeva ulica 9, tel. 133. — Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.